

1. međunarodna konferencija hrvatske probacijske službe „10+ iskustva i novi izazovi razvoja probacije“

Zagreb

26. – 28. listopada 2021. godine

U Zagrebu je od 26. do 28. listopada 2021. godine održana 1. međunarodna konferencija hrvatske probacijske službe, povodom desetgodišnjice njezinog osnivanja i rada. Naime, 2011. godine je otvoren prvi probacijski ured u Zagrebu, tijekom iste godine otvorena je i većina probacijskih ureda na području Republike Hrvatske, te se stoga ta godina smatra i početkom rada hrvatske probacijske službe. Konferencija je financirana sredstvima Fonda za bilateralne odnose u okviru Norveškog financijskog mehanizma 2014. – 2021., a tvorili su ju dr. sc. Ivan Malenica, ministar pravosuđa i uprave u Republici Hrvatskoj, mr. sc. Josip Salapić, državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike Hrvatske i veleposlanik Kraljevine Norveške Nj.E. Haakon Blankenborg iz Veleposlanstva Kraljevine Norveške u Hrvatskoj.

Povodom obljetnice, ravnateljica Uprave za zatvorski sustav i probaciju Jana Špero prezentirala je uspješan desetogodišnji rad hrvatske probacijske službe, kao mlade službe u razvoju. Podsjetila je da je u procesu pristupanja Hrvatske Europskoj uniji jedan od prioriteta Strategije reforme pravosuđa bilo i ustrojavanje nacionalnog sustava probacije. Opisala je kako je navedeno podrazumijevalo niz aktivnosti, kao što su donošenje zakonskih propisa, zapošljavanje i edukacija službenika, opremanje i otvaranje probacijskih ureda na području cijele države, osmišljavanje načina obavljanja probacijskih poslova, razvoj suradnje s državnim odvjetništvom, sudovima i sucima izvršenja, zatvorskim sustavom, policijom, centrima za socijalnu skrb i drugim vladinim i nevladinim organizacijama. Zaključila je kako je hrvatska probacijska služba unatoč izazovima, ili možda baš zbog njih, konstantno unaprjeđivala svoj rad, da je dobro prihvaćena u kaznenopravnom sustavu, te da je služba danas jasno prepoznatljiva na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Naglasila je da se radi o službi koja se konstantno razvija kroz vlastita iskustva, ali i kroz međunarodnu suradnju i projekte.

Ravnateljica je ujedno predstavila i posebnu publikaciju „Hrvatska probacijska služba: 10+iskustva i novi izazovi (2011.-2021.)“ autorice Snježane Maloić, koju je povodom desetgodišnjice osnivanja i rada hrvatske probacijske službe izdalo Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, a koja je također financirana sredstvima Fonda za bilateralne odnose u okviru Norveškog financijskog mehanizma 2014.-2021. Publikacijom su prikazani izazovi s kojima se hrvatska probacijska služba susretala, europski međunarodni projekti kroz koje je nastajala i razvijala se, te postignuća probacijske službe, od kojih su moguće najvažnija: obavljanje probacijskih poslova u svim fazama kaznenog postupka i izvršavanja sankcija; razvoj sustava procjene kriminogenih potreba i rizika

počinitelja kaznenih djela (SPP-a); razvoj probacijskog informacijskog sustava (PIS-a) koji je je sada integriran u zatvorsko-probacijski informacijski sustava (ZPIS).

Rehabilitacijski aspekt rada hrvatske probacijske službe dodatno je naglasila Dijana Todosiev, voditeljica Službe za koordinaciju i razvoj probacijskog sustava. Osvrnula se na načela neposrednog rada probacijske službe s počiniteljima kaznenih djela, kao što su primjena pristupa, modela i tehnika znanstveno dokazane učinkovitosti u smanjivanju recidivizma i individualizirani pristup kroz obveznu izradu pojedinačnog programa postupanja. Opisala je i više posebnih tretmanskih programa namijenjenih osobama uključenima u probaciju, kao i izazove u njihovom provođenju. Prikazani su tretmanski programi koje je hrvatska probacijska služba razvila u suradnji sa španjolskim ekspertima (program za počinitelje rodno uvjetovanog nasilja – Možeš i drugačije – MID, program za opću delinkvenciju i nasilno ponašanje – Korak u promjenu - KUP i program za počinitelje kaznenih djela seksualne prirode – Ogledalo), programi koje je razvio zatvorski sustav u suradnji s nevladinim organizacijama i koji su za provođenje dostupni i probacijskoj službi (Trening socijalnih vještina - TSV i Posebni program tretmana ovisnika o drogama - Prevenција Ovisničkog Recidiva Treningom i Osnajivanjem - PORTOs), te program koji je razvijen u suradnji zatvorskog sustava, probacijske službe i Udruge za kreativni socijalni rad - Program tretmana ovisnika o kockanju - TOK.

Nakon prikazanog kratkog dokumentarnog filma „Drugi o nama“, koji su snimili probacijski službenici regionalnih probacijskih ureda sa svojim suradnicima (prvenstveno različitim organizacijama u kojima se izvršava rad za opće dobro), uslijedila je i prva panel-rasprava tematski usmjerena na suradnju hrvatske probacijske službe s drugim dionicima u obavljanju probacijskih poslova. U okviru rasprave sudjelovali su: Melanija Grgić, sutkinja izvršenja sa Županijskog suda u Velikoj Gorici (uz uvodno izlaganje), Andrea Šurina Martov, predstavnica Državnog odvjetništva RH, Dubravka Rukavina, predsjednica Općinskog suda u Gospiću, Vladimir Faber, zamjenik načelnika Policijske uprave međimurske i Petar Rukavina, upravitelj Zatvora u Gospiću. U okviru rasprave konstatirana je dobra suradnja probacijske službe s državnim odvjetništvom, sudovima, zatvorskim sustavom i policijom, pri čemu svi sudionici smatraju kako i nadalje postoji prostor za unaprjeđivanje postojeće suradnje. Posebno je istaknut početak provođenja Pilot-projekta „Roma mentor“ u Međimurskoj županiji, kao primjer početka dobre regionalne suradnje različitih institucija na inicijativu probacijske službe.

Konstruktivnu i obostrano korisnu suradnju s akademskom zajednicom svojim su izlaganjima prikazale prof.dr.sc. Irma Kovčo Vukadin ispred Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i izv.prof.dr.sc. Lucija Vejmelka ispred Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ova suradnja prvenstveno obuhvaća: predavanja studentima od strane službenika probacije kao gosta predavača, realizaciju prakse studenata u probacijskim uredima, zajedničko provođenje istraživanja i objavljivanje radova i suradnju u različitim projektnim aktivnostima probacijske službe i fakulteta.

S obzirom da je Hrvatska od 2010. godine i članica Europskog udruženja za probaciju – *Confederation of European Probation - CEP* (inicijativa je bila pokrenuta odmah nakon donošenja prvog Zakona o probaciji 2009. godine), izlaganje vezano uz viziju i misiju ove organizacije, s pozicije sadašnje potpredsjednice Udruženja održala je Jana Špero. Istaknula je posvećenost ove organizacije jačanju i suradnji probacijskih službi i jačanju profesionalnosti na polju probacije, na nacionalnoj i na europskoj razini. Sudionicima Konferencije se putem video-poruke s pozicije predsjednika CEP-a

obratio i Gerry McNally, inače direktor Probacijske službe u Irskoj. Uz čestitke hrvatskoj probacijskoj službi za desetgodišnja postignuća, istaknuo je aktivnu ulogu Hrvatske u okviru ovog Udruženja. Napomenuo je kako je Hrvatska temeljem svojeg dosadašnjeg rada odabrana i za domaćina sljedeće Generalne skupštine CEP-a, koja će se održati 2022. godine. Posebno je istaknuo činjenicu da je 2019. godine hrvatskoj probacijskoj službi uručena i posebna nagrada CEP-a u kategoriji „Razvoj nacionalne probacijske službe“, kao potvrda kvalitetne izgradnje službe i profesionalnog i predanog rada službenika probacije. Pri tome je naročito cijenjeno osnivanje i razvoj službe u vrlo kratkom razdoblju, u skladu s europskim preporukama i u suradnji s europskim probacijskim službama, temeljem najboljih probacijskih praksi. Predsjednik CEP-a je općenito naglasio važnost međusobne razmjene znanja i iskustava europskih probacijskih službi i zajednički rad kroz europske projekte. Kao jedan od međunarodnih europskih projekata koji je uspješno preveden u Hrvatskoj, Laura Negro Lopez iz Španjolske je istaknula i predstavila Projekt - *Transition facility „Support to further development and strengthening of the Probation Service in Croatia“*. Taj se Projekt provodio od lipnja 2016. godine do kolovoza 2017. godine, u suradnji hrvatske probacijske službe s Kraljevinom Španjolskom i njemačkom Zakladom za međunarodnu pravnu suradnju (*Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit – IRZ*). U okviru Projekta je analizirana hrvatska legislativa uz izradu preporuka za poboljšanje postojećeg zakonodavnog okvira i probacijske prakse u skladu s europskim standardima i preporukama, u suradnji sa španjolskim ekspertima razvijena su tri ranije spomenuta tretmanska programa namijenjena posebnim kategorijama osoba uključenih u probaciju, a proveden je i Pilot-projekt primjene elektroničkog nadzora na području Grada Zagreba.

Kim Ekhaugen, direktor zadužen za međunarodnu suradnju u okviru Norveške korekcijske službe predstavio je norvešku korekcijsku službu, kao primjer iskusne službe sa standardima kojima bi trebalo težiti. U okviru Konferencije dodatno je prikazan i svakodnevni rad probacijskih službi u Norveškoj, Ukrajini i Sloveniji, koja slijedi primjer Hrvatske, surađuje s hrvatskom probacijskom službom i intenzivno radi na ustrojavanju i razvoju svoje probacijske službe. Kroz drugu panel-raspravu, na kojoj su sudjelovali predstavnici europskih probacijskih službi: Agnes Sofie Inderhaug iz Norveške (uvodno izlaganje), Simona Lazar iz Rumunjske, Matea Sršen iz Hrvatske, Imants Jurevičius i Agris Batauskis iz Latvije i Artem Babak iz Ukrajine, poseban je naglasak stavljen na značaj međunarodne suradnje. U okviru rasprave je istaknuta važnost razmjene znanja i iskustava između država te koristi koje su pojedine probacijske službe na ovaj način ostvarile, pri čemu je naglašena i nužnost prilagodbe određenih modaliteta rada koji se preuzimaju, ovisno o specifičnostima države i probacijske službe koja uvodi odnosno preuzima određenu praksu, uz nužnost evaluacije uvedenih aktivnosti.

Daljnje planove za razvoj hrvatske probacijske službe prezentirao je Goran Brkić, načelnik Sektora za probaciju. Naglasak je stavljen na kontinuiranu edukaciju probacijskih službenika s obzirom na složenost i zahtjevnost probacijskih poslova koje obavljaju, bolje materijalno vrednovanje posebnih uvjeta obavljanja ovih poslova probacijskim službenicima, unaprjeđivanje materijalno-tehničkih uvjeta rada, daljnji razvoj probacijskih poslova (između ostalog i uz provođenje pilot-projekta primjene elektroničkog nadzora na području cijele države) i unaprjeđivanje različitih oblika suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

U zaključnim komentarima Konferencije razvoj hrvatske probacijske službe je ocijenjen izuzetno važnim za kaznenopravni sustav, ali i društvo u cjelini. Aktivnost službe ocijenjena je hvalevrijed-

nom i inspirativnom i na međunarodnoj razini. Posebno su istaknute koristi međusobne razmjene znanja i iskustava između europskih probacijskih službi, s obzirom da navedeno doprinosi kontinuiranom razvoju svih službi. U tom smjeru istaknuta je važnost ovakvih konferencija, ali i drugih međunarodnih događanja, kojima se omogućava međusobno upoznavanje i povezivanje probacijskih stručnjaka iz različitih zemalja. Istovremeno je važnost suradnje probacijskih službi s različitim institucijama i nevladinim organizacijama naglašena i na nacionalnoj razini. Istaknuto je kako je rad s počiniteljima kaznenih djela nedvojbeno zadaća probacijskih službi, no da je prevencija kriminalnog povrata zadaća cijelog društva, zbog čega je i suradnja različitih dionika vezano uz obavljanje i u obavljanju probacijskih poslova ključna.

Pripremili:

Goran Brkić
Snježana Maloić